

LIETUVOS PEDAGOGŲ ASOCIACIJŲ VADOVŲ TARYBA

Tarybos nariai-asociacijų vadovai/prezidentai:

Lietuvos anglų kalbos mokytojų asociacijos, Lietuvos biologijos mokytojų asociacijos, Lietuvos chemijos mokytojų asociacijos, Lietuvos dailės mokytojų asociacijos, Lietuvos fizikos mokytojų asociacijos, Lietuvos etikos mokytojų asociacijos, Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjungos, Lietuvos geografijos mokytojų asociacijos, Lietuvos informatikos mokytojų asociacijos, Lietuvos istorijos mokytojų asociacijos, Lietuvos kalbų pedagogų asociacijos, Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjungos, Klasikų asociacijos, Lietuvos kūno kultūros mokytojų asociacijos, Lietuvos matematikos mokytojų asociacijos, Lietuvos muzikos mokytojų asociacijos, Lietuvos prancūzų kalbos mokytojų ir dėstytojų asociacijos, Lietuvos Respublikos rusų kalbos (užsienio kalbos) mokytojų asociacijos, Lietuvos technologijų mokytojų asociacijos, Šokio mokytojų asociacijos, „Lituanistų sambūrio“, Lietuvos socialinių pedagogų asociacijos, Lietuvos vokiečių kalbos mokytojų asociacijos

Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto Pirmininkei
Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto Ministrėi
Nacionalinės švietimo agentūros Direktoriui

2024 m. lapkričio 21 d. vykusio Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų tarybos susirinkimo

VIEŠAS KREIPIMASIS

DĖL UGDYMO TURINIO KAITOS IR ŠVIETIMO STRUKTŪRINIŲ REFORMŲ

Būdami aktyviais Lietuvos švietimo sistemos dalyviais ir stebėdami procesus, vykstančius visame švietimo lauke, matome ir vertiname pozityvius pokyčius, kurie pasiekti bendromis šį valstybės sektorių kuriančių institucijų, organizacijų bei mokytojų pastangomis.

Atstovaudami įvairiems bendrojo lavinimo mokyklos mokomiesiems dalykams išreiškiame susirūpinimą ir nuogąstavimus dėl daugiausia nerimo mūsų valstybės švietimo sistemoje keliančių dalykų ir raginame Lietuvos Respublikos Prezidentūrą, Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją, Nacionalinę švietimo agentūrą nedelsiant imtis priemonių spręsti klausimus, kurie grasina rimtomis pasekmėmis šios ir ateities kartų mokiniams, pedagogų bendruomenei bei visai švietimo sistemai.

1. Ilgalaikis Mokytojo profesijos prestižo temos eskalavimas, neapsvarsčius šio klausimo ir neapsibrėžus aiškių kriterijų, diskredituoja patį tikslą ir daro didžiulę žalą mokytojo profesijai. Akivaizdžiai stinga pasitikėjimo mokytojais ir jų atliekamu darbu. Siūlome organizuoti plataus atstovavimo šių klausimų aptarimą.

2. Mokytojai yra sunerimę, kad metai iš metų nesprendžiama darbo krūvio mokyklose problema. Nuo seno paveldėta sistema, kurioje tik kai kurie mokytojai turi privilegijų, visiškai nedera šiuolaikiniam požūriui į ugdymo proceso organizavimą. Tai pasakytina apie laborantų etatų poreikį gamtamoksliniams dalykams, padėjėjų poreikį, klasių skaidymą į du pogrupius, apmokėjimą už mokinių darbų vertinimą ir kt. Rimta problema išlieka etatinio apmokėjimo tvarka, kuri yra ydinga, nes tokiu pačiu krūviu dirbantys, tą pačią kvalifikaciją turintys mokytojai gauna nevienodą atlyginimą skirtingose mokyklose, skiriasi jų etato sandara. Aiškaus ir sąžiningo mokytojų atžvilgiu reglamentavimo trūkumas kelia daugelio mokytojų nepasitenkinimą. Apgailestaujame, bet nuvertintas ir vienas pagrindinių mokytojo darbų – mokinių auklėjimas. Nors klasės auklėjimas įvertintas valandomis, tačiau jos visiškai neadekvačios realiai tam darbui reikalingam laikui. Daugelyje mokyklų apsčiai perteklinių biurokratinių darbų, kurie atitraukia mokytojus nuo pagrindinės pareigos – mokinių mokymo. Šiuos dalykus reikia nedelsiant koreguoti ir pergalvoti visą sistemą.
3. Akivaizdu, kad demografinės problemos daro didžiulį poveikį mokinių skaičiui mokyklose. Siūlome visais lygiais apsvarstyti mokyklų tinklo problemą, įvertinant ne tik dabartinę situaciją, bet žvelgiant sistemiškai į ateitį.
4. Skubotai įgyvendinama ugdymo turinio atnaujinimo reforma kelia nemažai iššūkių daugeliui Lietuvos mokyklų ir reikalauja neatidėliotino jos peržiūrėjimo ir įvertinimo. Visiškai nesuprantamas ir, mūsų žiniomis, precedento Europoje neturintis atvejis, kai Lietuvos valdžia, siekianti būti gerovės valstybe, neišgali mokinių aprūpinti naujais vadovėliais, sporto, technologijų ir kitoms ugdymo reikmėms reikalingomis priemonėmis, o mokytojų – metodine literatūra. Būtina nedelsiant gerokai indeksuoti Mokymo priemonių finansavimo krepšelį, kuris beveik penkiolika metų buvo pamirštas. Už didžiules ES lėšas įgyvendinami NŠA projektai yra fragmentiški, neretai ir nekokybiški, dėl to pedagogų bendruomenė negali jais pasikliauti kaip pagrindiniais informacijos šaltiniais. Raginame skatinti kryptingus didaktinius tyrimus, pateikti statistika pagrįstas išvadas, padėsiančias priimti sprendimus, labiau atitinkančius mokytojų lūkesčius.
5. Cunamio greičiu artėjanti katastrofa – mokytojų trūkumas mokyklose. Uždarius Lietuvos edukologijos universitetą per pastarąjį laikotarpį, nepaisant pažadų ir lozungų, taip ir nepavyko sukurti mokytojų rengimo sistemos, kuri duotų akivaizdžių rezultatų ir suteiktų švietimo sistemai stabilumo. Būtina prisiimti politinę atsakomybę ir kurti veiksnias strategijas padėčiai gerinti.
6. Nepakankama ir sparčiai besikeičiančio pasaulio tempo neatitinkančia galime laikyti mokytojų kvalifikacijos kėlimo tvarką mūsų šalyje. Mažėjant pedagogų savivaldybėse, esama tvarka mokytojų nebetenkina. Būtina sutelktai nedelsiant spręsti šią problemą.
7. Rimta Lietuvos švietimo problema tampa įtraukusis ugdymas, kuris yra nekvestionuojamas, tačiau Lietuvos švietimo sistema tam nepasiruošė deramai, nepaisant

daugybės milijonų eurų, kurie investuoti į pasirengimą. Daug priimtų sprendimų yra ydingi, diskredituoja šią idėją ir pasitarnauja naujoms problemoms švietimo sistemoje atsirasti.

8. Antri metai įgyvendinama valstybinių brandos egzaminų reforma bei akivaizdūs turinio pokyčiai 11–12 klasių programose išbalansuoja vidurinio ugdymo sistemą. Gimnazijoms iškyla sunkumų suderinti mokiniams tenkantį pamokų krūvį 11–12 klasėse, beveik neįmanoma užtikrinti, kad mokiniai galėtų pasirinkti ir išlaikyti antrąją užsienio kalbą. Dirbdami pagal atnaujintas programas tam tikrų mokomųjų dalykų mokytojai susiduria su didaktiškai nepagrįstais sprendimais, taip pat daug neaiškumų kelia valstybinių brandos egzaminų struktūra ir turinys. Daugelio dalykų mokytojus neramina egzaminų užduočių kokybė ir kasmet fiksuojamos klaidos. Tai reikėtų nedelsiant atvirai aptarti su dalykų mokytojų bendruomenėmis ir kuo skubiau priimti atitinkamus sprendimus.
9. Nevaldomu procesu Lietuvos mokyklose pamažu tampa visagalės mokinių ir tėvų teisės, privalomas mokytojų paklusnumas, nesuvaldomas naudojimas telefonais mokyklose. Dėl šių įtampų prastėja psichologinė-emocinė aplinka mokyklose, daugelis mokytojų vis labiau nusivilia savo darbu, jiems vis dažniau reikia psichologinės pagalbos, akivaizdus nemažos dalies mokytojų profesinis perdegimas. Būtina nedelsiant aptarti ir patvirtinti mokinių, mokytojų ir tėvų elgesio kodeksą, kuris aiškiai reglamentuotų ne tik teises, bet ir pareigas. Pastarojo meto incidentai reikalauja skubaus sprendimo dėl mokytojų draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbo vietoje.
10. Pasisakome už tai, kad nei viena švietimo reforma Lietuvoje negalėtų būti įgyvendinama be mokytojų, kurie turės įgyvendinti kitų sumanymus ir vizijas, pritarimo. Esame kategoriškai prieš formalų bendravimą su mokytojų asociacijomis, todėl kviečiame kurti tvarią ir ilgalaikę tokio bendradarbiavimo sistemą.

Mes, Lietuvos mokytojų asociacijų vadovai, nuogaustaujame, kad ugdymo turinio, brandos egzaminų, įtraukiojo ugdymo reformos, taip pat demografiniai iššūkiai klibina egzistencinius švietimo sistemos pagrindus ir jau kelia daug socialinių ir ekonominių problemų visuomenėje.

Nepaisant iššūkių, kurių dalyviais visi esame, mes pasirengę konstruktyviam dialogui, galinčiam padėti įveikti krizę švietimo sistemoje ir pasukti reformų įgyvendinimą teigiama kryptimi.

Esame įsitikinę, kad būtina, jog tolimesniame švietimo klausimų sprendime teisiškai ir fiziškai dalyvautų mokytojų asociacijų deleguoti atstovai, kurių bendradarbiavimas su Lietuvos Prezidentūra, Lietuvos Respublikos Seimu, ŠMSM, NŠA ir kitų institucijų specialistais užtikrintų sėkmingą švietimo sistemos reformavimo siekių praktinį įgyvendinimą. Tokiu būdu būtų įgyvendintas bet kuriai demokratiškai valstybei būtinas dialogas, garantuojantis valdžios ir piliečių sąveiką.